

Ona yurti - oltin beshiging

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI
MILLIY ETTUG PALATASI
INV. №

TONG yulduzi

O'zbekiston Respublikasi bolalari va o'smirlari gazetasi

Gazeta 1929-yil 1-avgustdan chiqarib boshlagan

2005-yil 20 - 26 - iyun N:25 (66514)

Muassislar:

O'zbekiston Matbuot va axborot agentligi,

O'zbekiston Respublikasi Xalq Ta'limi Vazirligi,

«KAMOLAT» Yoshlar Ijtimoiy Harakati,

«SOG'LOM AVLOD UCHUN» Hukumatga qarashli bo'lmagan xalqaro xayriya jamg'armasi.

MEHR BILAN YASHANG, ODAMLAR!

*Tugab borar yonganda shamlar,
Shunday ekan qaytmas bu damlar.
Dardli qalbgga bo'lib malhamlar,
Mehr bilan yashang, odamlar!*

*Adolat-chun kurashsa har kim,
Nohaqliklar kamayar balkim.
Haqsizlikni kuzatmangiz jim,
Mehr bilan yashang, odamlar!*

*Tarbiyada go'yo siz kulol,
Nopok bo'lmang, yashangiz halol.
So'zim sira olmangiz malol,
Mehr bilan yashang, odamlar!*

Nafosat RAJABOVA,
Xorazm viloyati, Shovot tumani.

BOLA VA DUNYO

PARIDAGI DISNEYLENDNI BILAMIZMI?

Disneylend butun yil davomida ishlaydi. Yoz faslida tongda 9 dan kech vaqt 11 gacha ishlasa, qishda 9 dan kech 6 gacha tanaffussiz faoliyat ko'rsatadi.

Kiraverishda shahar ko'chalarining o'tgan asrdagi ko'rinishi musiqa, shar va qadimiy mashinalar timsolida namoyon bo'ladi. Har kuni soat 15⁰⁰da ertak qahramonlarining katta paradi uyushtiriladi. Kechquruni esa o'sha qahramonlar chiroqlar qadalgan kostyumlari bilan go'yoki porillab yurishadi. Parkda hindu Pokaxontas qishlog'ini sirli g'orlarni, Mark Tven davridagi kemalarni ko'rib, ularda sayr qilish mumkin. Hatto Robinson Kruzoning baland daraxtga qurilgan uyini ham uchratish mumkin. Yerosti labirintlaridan amallab chiqqan sayohatchiga Karib oroli qaroqchilarining «hujumi» zavq bag'ishlaydi.

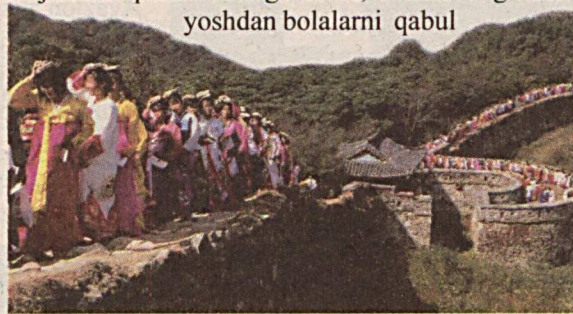
Yuqoridagi kabi aksariyat qiziqarli attraksion o'yinlar muallifi Jorj Lukas bo'lib, u qo'rqinchli, murakkab o'yinlar qatorida virtual aniqlik super o'yinlarni ham o'ylab topgan...

Ha, xorij parklaridan qolishmaydigan bog'lar bizda ham mavjud. Bolalar yozgi ta'tilni mazza qilib bog'u rog'larda, tog'u toshlarda, soy-u ko'llarda o'tkazishayotgani ham bejiz emas.

XITOYDA NECHTA MAKTAB BOR?

Qadimiy besh ming yillik tarixga ega Xitoyda o'qituvchiga va ta'limga chuqur ehtirom an'anaviy tarzda davom etgan. Ta'lim-tarbiyaning ahamiyati nafaqat Xitoy, balki butun dunyo sivilizatsiyasi va rivojiga katta hissa qo'shgan. 1949-yil 1-oktabrda Xitoy Xalq Respublikasi tashkil etilgach, xitoyliklar o'z yeriga xo'jayin sifatida yangi tarixga qadam tashladi. Yangi sotsial ta'lim vujudga keldi. Xalqning madaniy-maishiy saviyasi oshdi.

Xitoy Xalq Respublikasida ta'lim sistemasi (jami ta'lim muassasalari 701097 ta) maktabgacha (111706 ta bog'cha), boshlang'ich, to'liqsiz o'rta, to'liq o'rta ta'lim (491273 ta maktab), universitet va aspiranturani o'zida mujassam qiladi. Shunga ko'ra, bolalar bog'chasi 3 yoshdan bolalarni qabul

qilib, uch yil davomida tarbiyalaydi. Boshlang'ich maktab 5-6 yillik, to'liqsiz o'rta maktab 3-4 yillik, to'liq o'rta maktab 3 yillik ta'limga asoslangan.

Kunduzgi oliy o'quv yurtlarida o'qish 4-5 yil bo'lsa, tibbiyotga yo'naltirilgan oliygohda 7-8 yil.

«Xitoy Xalq Respublikasida majburiy ta'lim haqidagi Qonun»da ko'rsatilganidek, davlat to'qqiz yillik majburiy ta'lim, ya'ni boshlang'ich va to'liqsiz o'rta ta'limni amalga oshiradi. Unga ko'ra, «Har bir 6 yoshli bola, irqi, millatidan qat'iy nazar maktabga boradi va ta'lim oladi. Ba'zi bir sharoitlari noqulay hududlarda 7 yoshdan o'qishlari mumkin. Davlat, jamiyat va oila ta'limni amalga oshirishga majburdir».

Muharrama PIRMATOVA tayyorladi.

Mirishkor tumanidagi 24-maktabning «Kamolot» sardori Zulfiya QULLIYEVA bilan poytaxtda tanishib qoldik. U «Tong yulduzi» gazetasining manzilini izlab kelayotgan ekan. Yo'limiz birligidan quvonib, uni suhbatga chorladim. Maktabdoshlari hayotiga oid, shuningdek, o'zi o'qiyotgan maktabdagi yangiliklar haqida uzoq suhbatlashdik:

— Qashqadaryo viloyati, Mirishkor tumanidagi 24-maktabda tahsil olaman, — deya so'z boshladi Zulfiya.
— Shu maktabning «Kamolot» sardoriman. Biz juda ko'plab nashrlarga obuna bo'lganmiz. Lekin eng ko'p va

turiladigan rasmlar tanlovimizga bir kelsangiz, devordagi hamda asfaltidagi rasmlarni tomosha qilib, zavqingiz oshadi.

Maktabimizning 3-sinf o'quvchisi Nuribek Choriyev ham ana shunday tanlovlarning doimiy ishtirokchilaridan biri. U o'zi yozgan she'riy mashqlariga rasmlar ham chizadi. Ulg'aygach, Ro'zi

Choriyev, Chingiz Ahmarovlardek mohir musavvir bo'lib, mo'yqalami orqali yurti nomini dunyoga taratish orzusida. Uning asarlaridagi tabiat manzaralarini, tarixiy obidalar tasvirini tomosha qilsangiz, o'zingizni o'sha yerda yurgandek his qilasisz,

Orzu

NURIBEK RASSOM BO'LMOQCHI

bizga o'z vaqtida yetib keladigan nashr — «Tong yulduzi»dir. Uning sahifasidagi barcha maqola, lavha, she'r va hikoyalarni zo'r qiziqish bilan o'qib chiqamiz. Chunki o'quvchilarimiz orasida adabiyotga, she'riyatga ixlosmandlari juda ko'p-da. Taniqli shoir va yozuvchilar bilan tez-tez uchrashuvlar o'tkazib turishimiz ham shundan. Yetakchimiz Nigora opa Bo'riyeva boshchiligidagi tashkillashtiriladigan bayram va tadbirlarni ham ijodkor, san'atsevar o'quvchilarimiz qizdirishadi.

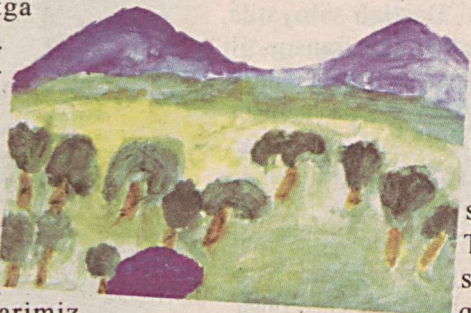
Yana maktabimizda rassomlikka ixlosmand o'g'il-qizlar ham talaygina. Tez-tez o'tkazib

go'yo. Hozirgi ta'til kunlarida Nuribekni ko'proq tabiat qo'ynida uchratasiz. Yashillikka burkangan qishlog'imiz chiroyini o'z nigohida aks ettirishga harakat qilyapti.

Men jajji musavvirimizga yo'lim tushib Toshkentga borsam, chizgan rasmlaringni albatta «Tong yulduzi»ga eltaman, deya va'da bergandim. Agar lozim topsangiz, ularni chop etarsiz...

Biz Nuribekning chizgan suratlarini ko'zdan kechirdik. To'g'ri, ularni mukammal, tugal san'at asari deb bo'lmaydi. Lekin qalbida yoshiga nisbatan orzu va qiziqishlari kattaroq bo'lgan bolakayning intilishlariga astoydil havas qildik va chizgan rasmlarini sizning ham e'tiboringizga havola qilishga jazm qildik.

NARGIZA suhbatlashdi.

Keyingi paytlarda Sardor muk tushib kitob o'qiydigan bo'lib qoldi. Ayniqsa, o'tgan yili tog'da poda boqib yurganida noma'lum uchar jismni ko'rdi-yu, g'alati bo'lib qoldi. Do'sti

Sarvar bilan uzzukun shu h a q d a gaplashishadi. Asli ikkovi ham a'lochi. «Yosh texniklar» to'garagi a'zosi. O'zlari raketalar yasab, uchirishgan. Yaqinda Sardor mollarga ovqat beradigan, tovuqlarga don sepadigan qurilma yasadi. Qishloq ahli rosa kulishdi. Qachon qarama, orqasidan dakki eshitadi.

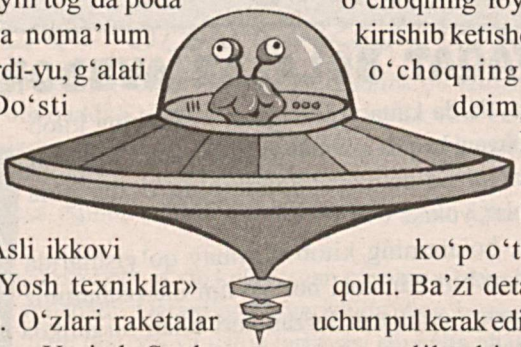
— Hoy, yashshamagur, sigiringga qaramaysanmi? Polizni payhon qilib tashladi-ku! Buzog'ini bog'lab qo'y deb, necha marta aytganman! Sutni emib qo'yyapti-yu!

Ammo Sardor onasining oldida boshini solintirib turadi-da, o'zi bilganidan qolmaydi. Hozir u Hojiakbar Shayxovning «Olmos jilosi» kitobini o'qiyapti. O'zga sayyora-yu, qora tuynuklar haqidagi kitob rosa qiziqarli-da!

Ayniqsa, o'zbek fazogiri Olmos Azizovning temirtan Beganas bilan do'stligi rosa havasini keltirdi-da. Sardor ham do'sti Sarvar bilan mitti temirtan yasashdi. Qornida kassetasi, ovoz chiqaradigan dinamigi bor. U oyog'i bilan qo'lini qimirlatadi-da, keyin o'zbekchalab salom beradi. Bu temirtanni butun maktab kelib tomosha qildi. Unga qanday ism qo'yishganini bilasizmi — Beganas!

— Beganas degani nimasi, boshqacharoq ism qo'y, — deb urishadi onasi. Sardor onasiga pol artadigan moslama yasab berdi-yu; qulog'i ancha tinchidi. Endi esa o'zga sayyora uchish haqida orzu qila boshladi. Hatto «Yosh texnik»lar to'garagi rahbari Shavkat akaga fazoviy kema yasash fikrini aytdi. — Kichkina qilib yasash mumkin, — dedi Shavkat aka. Faqat atmosferadan tashqariga chiqmaydi-

da, ammo bunga ancha-muncha mablag' kerak bo'ladi. Sardor bilan Sarvar o'choqning loyihasini chizishga kirishib ketishdi-yu, ayni damda o'choqning detallarini har doimgidek slesar Nig'matjon amakiga yasattirib kelishardi, ammo ko'p o'tmay ish to'xtab qoldi. Ba'zi detallarni sotib olish uchun pul kerak edi-da. Sardor sigirini toqqa olib chiqib o'tlatganida,

SAMODAQI SIRLI SARQUZASHT

(Fantastik hikoya)

osmonga tikilganicha shirin orzularga berilardi. Hojiakbar Shayxovning kitobini qo'ldan qo'ymasdi. Bir kuni sigirini tog' tepasiga o'tlatgani olib chiqdi. O'sha yerga tikilgan kapaga kirganicha kitob o'qib yotib, uxlab qolibdi. Bu yog'iga rosa ishlar tezlashib ketdi-da. Kichkina o'choqqa naq ikki kishi sig'adigan bo'ldi. Rahbarlari Shavkat aka shunaqayam xursandki, aksiga olib NUJ uchiriladigan kuni bir murvat ishlamay qolsa-da. Radio, televideniya jurnalistlar kelishgan, deng. Shularning oldida sharmanda bo'lishdi. Bir payt to'polonchi Ahmadning unga istehzoli qarab turganini sezib qoldi. Yuragi shuv etib ketdi. Shuning ishi emasmikan? Bir nimasini buzib qo'rgan shekilli, shum. Qo'lingdan nima kelardi, deganday bezrayishini qarang. Ahmad o'zini bildirib qo'ygani uchun ham, Sardor o'choqning kasalini tezda topdi. Bir murvatga mix qoqib qo'yibdi. Bundan aqliroq narsa o'ylab topa olmabdi, xom kalla.

Texnik nosozlik bartaraf etilib, gulduros qarsagu, olqishlar girdobida o'choq samovot qo'yniga parvoz qildi. Fazogirlar Sardor bilan Sarvar o'zida yo'q xursand. Mittivoy Beganas ham shu yerda. Mabodo o'choqning biron yeri buzilib qolsa, Beganas yordamga shay. Tepadan Yer biram chiroyli ko'rinadiki, ikki o'rtoq quvonchdan qichqirib yuborishdi. Tez orada Yer ortda qolib, kema yulduzlar qo'yniga sho'ng'idi. Sardor esa

tashvishga tushib qoldi.

— Iye? Sarvar, kema Yer orbitasini tark etdi-ku. Shavkat aka atmosferadan tashqariga chiqolmaydi, deya yotgandilar.

— Endi nima bo'ladi? Yonilg'i yetmasa-chi. Bir umr zulmat qo'ynida darbadar kezib yuraveramizmi? Bilganlariday ko'p o'tmay kemaning ogohlantirish chiroqlari yona ketdi.

— Yonilg'i tugadi, xavfli vaziyat!

Ikki o'rtoq murvatlarni burashdi, kitob titishdi, foydasi bo'lmadi. Yuragi g'ash, go'yo birov hukm o'qiyotganday.

Temirtan Beganas ham ularning qayg'usiga sherik bo'ldi. Sardor uning yelkasidan quchganicha yig'lab yubordi.

— Endi shu yerda qolib ketamiz, Beganas. Sen ularga biz haqimizda ayt, xo'pmi? Faqat sengina tirik qolishing mumkin.

— Beganasdan maslahat so'rang! Beganasdan maslahat so'rang, — Temirtan bir gapni ikki marta qaytarardi.

— Nima deysan? Yonilg'i tugagach, hech narsa qilolmaymiz.

— Grovitatsion dvigatellarni ishga tushirmaysizmi? — dedi Beganas. — Axir zahira dvigatellar bor-ku!

Ikki o'rtoq buni unutishgandi. Axir kema fazo qo'ynida grovitatsion dvigatellar yordamida ishlashi kerak edi-ku. Buni ham Ahmad buzib qo'rgan-da. Dvigatel ishga tushishi bilan kema katta tezlikda uchib ketdi. Shu payt Yer bilan aloqa o'rnatildi. Kompyuter ekranida Shavkat aka bilan Sardorning onasi ko'rindi. U yig'layotgandi.

— Qayerdasizlar? Nega so'rovlarimizga javob bermayapsizlar? Zudlik bilan orqaga qaytinglar. Kema sayyoralar aro uchishga tayyor emas hali. U shunchaki loyiha edi.

Respublika maxsus gimnaziya-maktabining 9-«E» sinf o'quvchisi. Nashrga tayyorlovchi Mavluda IBROHIMOVA.

— Qaytamiz hoziroq.

Ammo qanchalik murvatlarni burashmasin, kemani to'xtatolmadilar. Ekranda katta yulduz sahni ko'rindi.

— Biz orqaga qaytolmayapmiz. Katta yulduz bizni o'z domiga tortayapti.

Ekran ham lipillab o'chib qoldi. Yana aloqa uzildi. Fazogirlar ichki tahlkada noma'lum sayyora tobora yaqinlashib borardilar. Nihoyat, ular sayyora sahniga qo'nishdi. Bu vaqtga kelib kemadagi oziq-ovqat zahirasi ham

tugagandi. Tashqariga birinchi bo'lib Beganas chiqdi. U havo va oftob nurining zaharli

emasligini bilib qaytdi. Ikki o'rtoq pastga tushishdi-yu, gullarga ko'milib yotgan sayyorani ko'rib, «oh» urib yuborishdi. Ikkovlon quvalashib rosa o'ynashdi. Albatta, Beganas ham shu yerda edi. Oradan bir, ikki kun o'tib, kulrang tusli, qiyiq ko'z, uch barmoqli o'zga sayyoraliklar bilan ham tanishib olishdi. Sardor adabiyotdan a'lochi emasmi, do'stlik haqida gapirib hammani og'ziga qaratdi. Keyin:

— Sizlarni Yerda kutamiz, — deya ikkovlon kemaga qaytishdi. Yerda ularni jurnalistlar, qishloqdoshlari gullar bilan qarshi olishdi. Birinchi fazogirlarni xalq qo'lma-qo'l qilib ko'tarib ketdi.

— Sardor, hoy Sardor, sigiringga qaramaysanmi? — kimdir baqirdi to'satdan.

Onasining ovozi, jurnalistlarning ichida u nima qilayapti. Sardor avvaliga hech nimaga tushunmadi. Ko'zini ochib, kapada yotganini angladi-yu, hafsalasi pir bo'ldi. Ko'rganlari tush ekan-da, essiz.

— Sardor, qara, buzoq yana sutni emib qo'yibdi-yu, — shang'illadi onasi. — Yana kitob o'qib yotibsanmi, hammani sutsiz qoldirib?..

Sardor onasining gaplariga e'tibor qilmadi. U hamon ko'rgan tush ta'sirida sarxush o'tirardi. U baribir o'sha kemani yasaydi. Katta bo'lsin, albatta yasaydi!

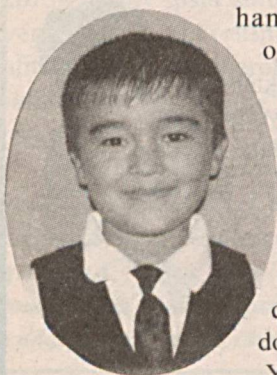
Sanjar NABIYEV,

ijtimoiy yo'nalishdagi

Ustoz haqida so'z

boshlang'ich ta'lim uslubchisiligidan ham saboq olganlar.

U kishi bizga xuddi onamizdek mehribonlar. Kezi kelganda o'ta talabchan hamdirlar. Shundanmi, hammamiz a'lo baholarga o'qishga intilamiz.

Sinfimizda Malika Salimjonova, Nigora Farmonova, Umid Jumayev kabi a'lochi o'quvchilar bor.

«Kimning xati chiroyli?», «Balli, qizlar!», «Eng yaxshi o'quvchi» kabi ko'rik-tanlovlarni tez-tez o'tkazib turganlaridanmi, maroqli, mazmunli o'tgan har bir kunimiz taassurotlarga boy bo'ladi. Ustoz shunchaki dars o'tibgina qolmay, bizning murg'ak qalbimizga ona Vatanga muhabbat, do'stga sadoqat kabi fazilatlarini singdirishga harakat qiladilar. Yozgi ta'tilni ham quvonib, ham biroz xafagarchilik bilan qarshi

oldik. Quvonchimiz sababi tayin. Xafagarchiligimiz boisi esa ustozimiz Gulmira opa bilan xayrlashdik. Endi bizni avvalgidek bir o'zlari emas, hamma fandan har xil ustozlar o'qitishar ekan.

SOG'INIB QOLDIK

Meni qanchalik hurmat qilgan, e'zozlagan bo'lsangiz, 5-sinfdan sizlarga saboq beradigan o'qituvchilaringizni ham hurmatlarini joyiga qo'ying, ardoqlang, — deya tayinladilar bizga Gulmira opa xayrlashuv kechamizda...

Biz u kishining o'gitlariga albatta amal qilamiz. Lekin yonlariga har kuni borib turishni ham aslo kanda qilmaymiz. Chunki ikkinchi onamiz bo'lib qolgan Gulmira opamizni sog'inib qolamiz-da!..

Behruz ATOYEV,

Buxoro viloyati, G'ijduvon shahridagi Fitrat nomli 45-maktabning 4-sinf o'quvchisi.

Sog' yurak — tog' yurak

Bolajonlar, mana siz orziqib kutgan yozgi ta'tilning maroqli kunlari ham boshlandi. Bu damlarda biringiz kitobxon, yana biringiz havaskor sportchiga aylanasis. Nima bo'lganda ham, ta'tilning sanoqli kunlaridan unumli foydalanishingiz lozim.

Yaxshi bilasizki, dunyoda sportning turlari juda ko'p. Uning texnik va amaliy turlarining o'ziga xos talablari va shartlari haqida eshitganmisiz? Yo'q, deysizmi?

Unda keling, ushbu maqolamiz orqali texnik va amaliy sport turlari olamiga sayyohatni boshlaylik. Bunday sport turlariga juda ko'p misollar keltirishimiz mumkin. Masalan, modelchilik sporti, avtopoyga, motopoyga, o'q otish, karting, radiosport turlari, duatlon, triatlon, biatlon, xizmatchi itlar tayyorlash va boshqalar.

Mamlakatimizda sportning ushbu turlarini yanada rivojlantirish hamda turli musobaqalarni tashkil etish maqsadida, 1994-yil Mudofaaga ko'maklashuvchi «Vatanparvar» tashkiloti qoshida Respublika texnik va amaliy sport turlari Markazi ish boshlagandi. Ayni chog'da barcha viloyatlarda, tumanlarda ushbu markazning bo'limlari ishlamoqda. Ularda nafaqat kattalar, balki bolalar ham har xil texnik sport turlari bilan

boshqasining xonadagi parvozi baholanadi. Havodagi bahslar «erkin uchar aviamodellar» musobaqasi deyilsa, xonadagisi «xona aviamodellari ko'rigi» deya nomlanadi. **Raketamodel, kemamodel, avtomodel** sport turlari ham shunday. Duatlon musobaqasida sportchilar dastlab yuguradilar, so'ngra velosipedda poyga qilishib, keyin yana yuguradilar. Sportning **triatlon** turi yanada murakkabroq. Unda suzish, so'ngra velopoyga, keyin

SIZ QAYSI SPORT TURIGA QIZIQASIZ?

shug'ullanishyapti. Bir qator sportchilarimiz xalqaro maydonlarda vatanimiz sharafigini munosib himoya qilib, yurtimizga medallar bilan qaytmoqdalar.

Duatlon, triatlon yoki biatlon kabi iboralarni o'qib, bu qanday sport turi bo'ldi ekan, deya hayron bo'layotganlar ham bordir orangizda. Shuni e'tiborga olib, quyida ba'zi texnik

va amaliy sport turlarining qoidalari bilan qisqacha tanishtirib o'tamiz.

Modelchilik to'garaklariga qatnashgan o'quvchilarimiz bilishadiki, bu sport turi kishining aqli, zehni, yaratuvchanlik

fazilatlarini oshiradi. Avtomashinalar, raketalar, kema yoki samolyotlarning kichraytirilgan modellarini yaratayotgan yosh ijodkorlardan kelajakda ulkan texnikalar ishlab chiqaruvchi konstruktorlar yetishib chiqsa, ne ajab?! Musobaqalar chog'ida hakamlar uchuvchilar yasagan maketlarning eng yaxshisini aniqlaydilar. Masalan, aviamodelchilikni olaylik. Yosh ijodkorlar yasagan hajmi, vazni bir xil bo'lgan modellar turli shartlarga ko'ra musobaqalashadilar. Ba'zilarini havoda qancha ko'p uchishi baholansa,

yugurish bo'yicha musobaqalashiladi. Yozgi biatlonda sportchi yugurish hamda o'q otish bo'yicha o'z mahoratlarini sinovdan o'tkazadi. **Avtopoyga, motopoyga, karting** musobaqalari ham sportchining shiddati va dovyurakligini shakllantiradi. Tomoshabinlarga esa olam-olam zavq-shavq ulashadi.

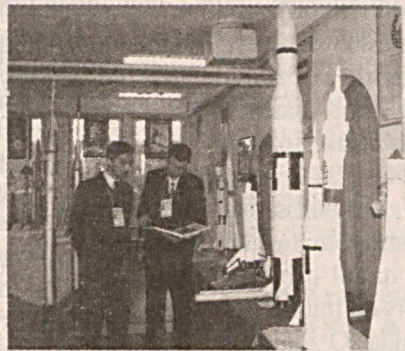
Ayniqsa, karting bolalar va o'smirlarning sevimli sport turiga aylangan. Avtomashinalar oilasiga kiruvchi kartingni haydash bolalarga qanchalik yoqishini gapirmasak ham bo'ladi. Ko'pgina yozgi oromgohlarda karting bo'yicha turli musobaqalar

tashkil etilishi ham shundan. Qolaversa, sportning o'q otish turiga qiziqadigan, maktabi yoki tumanidagi sport-texnika klubida mashg'ulotlarga qatnab, merganlik sir-asrorlarini o'rganayotgan bolalar ham borki, ulardan merganlikning o'ziga xos mashhaqqatlari haqida eshitasiz. *Bugun poytaxtimizdagi Respublika texnik va amaliy sport turlari markazi binosida joylashgan zamonaviy o'q otish tiri va u yerda shug'ullanayotgan bolalar haqida hikoya qilamiz.*

MERGAN
BO'LMOQCHIMISIZ?

Ushbu tir 2004-yilning may oyida ishga tushgan. U yerda yosh murabbiy Maksim Katkov 20 nafarga yaqin o'smir va bolalarga merganlikning sir-sinoatlarini o'rgatib kelmoqda. Yozgi biatlon bo'yicha milliy terma jamoa murabbiysi Sergey Serebryakovni o'ziga ustoz deb biladigan Maksim o'tgan yili Respublika Olimpiya zahiralari kollejni bitirdi. Yosh bo'lishiga qaramay, shogirdlariga talabchan ustoz bo'la olyapti.

Orangizda o'q otish tirlarida nishonni mo'ljalga olishga urinib ko'rganlar bo'lishi tabiiy. Bu mashg'ulotning biroz murakkabroq ekanligiga ham amin bo'lgandirsiz. Chunki bu sport turida oddiy tirlarda bo'lgani kabi mergan va nishonning orasi 5 metr emas, 10 metrdan iborat bo'ladi. Nishon esa ancha kichraytirilgan holatda bo'lgani bois sportchidan juda katta mahorat talab qiladi. Shuningdek, sport multiqlarining og'irligi oddiydaridan 2-4 kilogrammgacha og'irroq bo'ladi. Sportchi taxminan uch yarim kilogramm chiqadigan multiqni ko'tarib, nishonga to'g'rilab turishi kerak. Bu holat yarim soatgacha cho'zilishini hisobga olsak, sportchidan katta chidam ham talab

qilinishini tushunib yetasiz. Belda og'riq paydo bo'lishi, qo'l va oyoqlarning toliqishi kuzatiladi. Shuning uchun ham merganlar turli jismoniy mashqlarni ham bajarib boradilar. O'q otuvchilar mashg'ulotda yengi uzun sport kiyimi, charmdan tikilgan tanani siqib turadigan kurtka, qo'lqop kiyishlari shart. Bir ko'zi bilan nishonni mo'ljallashsa, ikkinchisini qog'oz qo'yib yopadi. Nega yummaydi, axir bir ko'zni yumib ham mo'ljalga olsa bo'ladi-ku, degan savolimizga Maksim Katkov shunday javob berdi:

— *Sportchi merganlik bilan uzoq yillar, masalan, 5-6 yil mobaynida shug'ullanishi mumkin. Bu paytda u bir ko'zini yumib turaversa, ko'zi shunga o'rganib qoladi va sportdan bo'sh vaqti ham bir ko'zini qisib yuradigan bo'lib qolishi mumkin...*

— *Siz murabbiylik qilayotgan tirda kimlar shug'ullanishi mumkin?*

— *Tirimiz Yunusobodagi «Promzona» mavzesida joylashgan bo'lib, uning eshiklari barcha qiziquvchilar uchun ochiq. Hozircha asosan, o'q otishdan ozroq ma'lumoti borlarni saralab olaypmiz. Bizda ta'lim olayotgan bolalar o'z bilimlarini oshirib, maktablarda sport-yo'riqchisi vazifasini ham olib borishmoqda.*

— *Musobaqalarda ishlatiladigan sport anjomlari haqida ham gapirib o'tsangiz...*

— *O'q otish bahslari turli qurollar, masalan, pnevmatik multiqlarda yoki pnevmatik to'pponchalarda tashkil qilinadi. Ko'pincha, o'q otishdan VP-4, VP-6 yoki PP-4, PP-6 guruhlarida bellashgani haqida eshitib yoki o'qib qolasiz. Bunda VP-vintovka pnevmatichnaya, PP-pistolet pnevmatichniy, ya'ni pnevmatik multiq yoki havo bilan otiladigan multiq yoxud to'pponcha tushuniladi. VP-4 da 40 dona o'q berilsa, VP-6 da 60 ta o'qni sarflab, merganligingizni sinovdan o'tkazasiz.*

Ma'mura MADRAHIMOVA.

Geografiya—eng sevimli fanlarimizdan biri hisoblanadi. Aslida geografiya juda qiziqarli fan. Faqat uni o'qishni, o'qitishni bilish lozim. Ustozimiz birinchi toifali o'qituvchi Gulchehra opa Mirzayeva bu fanni shu darajada berilib,

maroq bilan o'tadilarki, **SAYOHAT—TANGA ROHAT** hatto qo'ng'iroq chalinganini ham sezmay qolamiz

gohida. Ulardan olgan puxta bilimlarimiz bois tuman, shahar, hatto viloyat olimpiadalarida ham muvaffaqiyatli qatnashib, faxrli 2-o'rinni egalladik. Bunday olimpiadalar, ko'rik-tanlovlar bilimizni yanada boyitishga xizmat qilishi tayin.

Nafaqat biz, darslarida YAPG usullaridan keng foydalanadigan ustozimizning o'zlari ham turli tanlovlarda qatnashib turadilar. Yaqinda ustoz «Atrof-muhit va inson salomatligi» mavzusidagi ko'rik-tanlovda qatnashib, viloyatda birinchi o'rinni olishga muvaffaq bo'ldilar. Biz esa ularni chin dildan muborakbod etdik...

Ustozimiz bilan birgalikda yozgi ta'til kunlari uchun ham talaygina rejalar tuzib qo'ydik. Darslarda olgan bilimlarimizni tabiat bo'ynida mustahkamlash niyatidamiz. Zarafshon daryosi bo'ylariga, Qizilqum cho'llariga sayohat qilib, to'qay manzaralarini kuzatmoqchimiz. Sayohat — tanga rohat, deyishadi-ku. Qolaversa, qir-adirlarga yayov chiqib, salomatligimizni yanada mustahkamlamoqchimiz.

Navoiy viloyati, Qiziltepa tumanidagi 3-maktab o'quvchilari.

HAM TARIXCHI, HAM SPORTCHI

Ustozimiz Xurshid aka Egamqulov bizga tarix va huquqshunoslik fanidan saboq beradilar. Yana u kishi yaxshigina sportchi hamdirlar. 1993-yildan buyon sportning taekvondo ITF turi bilan muntazam shug'ullanib kelayotgan Xurshid akaga juda havasimiz keladi. Chunki ustozimiz taekvondo bo'yicha qora belbog' sohibi, bir necha bor O'zbekiston chempioni va xalqaro turnirlar ishtirokchisi bo'lishga ham ulgurganlar-da. Hozirda tarixchi muallimimiz tajribali sport murabbiyisi sanaladi. 100 dan ortiq sportsevar bolalar ularning qo'l ostida sport mashg'ulotlariga qatnamoqdalar. Ayrim shogirdlari O'zbekiston chempioni nomiga sazovor bo'ldilar. 2004-yilda sportchi ustozimiz «Yilning eng yaxshi murabbiysi» deb topildi hamda viloyat va respublika taekvondo (ITF) assotsiatsiyasining bir qator Diplom va «Faxriy yorliq»lari bilan taqdirlandilar. Biz ham tarixchi, ham sportchi ustozimiz bilan faxrlanamiz.

Go'zal SAG'DULLAYEVA, Jizzax shahridagi 21-maktabning 9-sinf o'quvchisi.

«O'zbekiston» nashriyot-matbaa ijodiy uyining 80 yilligiga

H. Shams,
M. Ismoilov

Aziz bolajonlar! Ko'zingizga ziyo, qalbingizga ezgulik urug'ini sochayotgan bilim koni kitoblarni barchangiz yaxshi ko'rasiz-a? Ularni sekin varaqlab, yirtmasdan uka va singillaringiz uchun avaylab-asraysiz. Siz mutolaa qilayotgan darslik hamda badiiy kitoblarni qayerlarda chop etilishini bilasizmi? Albatta bilamiz, kitobning oxirida ko'rsatilgan, demoqchimisiz? To'g'ri, siz manzilini bilasiz, lekin nashriyotlarda kimlar, qanday mehnat qilishini, kitoblarni nashr etishning o'ziga xos mashaqqatlari haqida bugun Sizlarga «O'zbekiston» nashriyot-matbaa ijodiy uyi bosh muharrir o'rinbosari Jabbor aka RAZZOQOV hikoya qilib beradilar.

siyosiy, iqtisodiy adabiyotlar shu dargohda chop qilindi va chop qilinmoqda. Nashriyot-matbaa ijodiy uyida ijtimoiy-iqtisodiy va ommaviy-siyosiy adabiyotlar, o'quv adabiyotlari, tasviriy bosma mahsulotlar, buyurtma va tijorat adabiyotlari, qardosh xalqlar — rus, qozoq, tojik, qirg'iz, turkman

ozod va obod Vatan qolsin», «O'zbekiston iqtisodiy islohotlarni chuqurlashtirish yo'lida», «O'zbekiston demokratik taraqqiyotning yangi bosqichida», «O'zbek xalqi hech qachon, hech kimga qaram bo'lmaydi» kitoblarning nashr etilishi muhim voqea bo'ldi. O'zbekiston Respublikasining «O'zbekiston Respublikasi markaziy saylov komissiyasi to'g'risida»gi Qonuni, O'zbekiston Respublikasi Markaziy saylov komissiyasi Nizomi va yo'riqnomalari, turli plakatlar chop etildi. O'zbekistonning tashqi siyosati va diplomatiyasini, milliy

M. Boboyev, T. To'la, Sh. Sa'dulla, Mirtemir singari tanikli adabiyotimiz arboblari, N. Saidov, A. O'razayev, N. Ohundiy, F. Yunusov, V. Rahim, N. G'oyipov, O. Abdurahmonov, R. Shog'ulomov, R. Safoyev kabi nashrlar, I. Ikromov, Midhat Gumarov kabi musavvirlar shu nashriyotda ishlab, ijod kamolotiga yetishganlar.

Hozirgi vaqtda nashriyot-matbaa ijodiy uyi MDH davlatlari, AQSH, Fransiya, Germaniya, Finlyandiya, Turkiya va matbaa ishlarida tajribaga

ZIYO TARQATUVCHI MASKAN

Mamlakatimizda eng keksa kitob nashr etish maskani hisoblangan

«O'zbekiston» nashriyot-matbaa ijodiy uyi (sobiq «O'zdvashr», so'ng «O'zbekiston» nashriyoti) 1925-yil 3-fevralda tashkil topgan.

1924-yil 24-noyabrda O'zbekiston Maorif xalq komissarligi kollegiyasining shu nashriyotni tashkil etish haqidagi qarori qabul qilingan. O'zbekiston inqilobiy qo'mitasi tomonidan 1925-yil 3-fevralda «O'zdvashr» Nizomining tasdiqlanishi bilan nashriyot tuzilganligi qonuniy kuchga ega bo'ldi. Uzoq vaqt mobaynida, ya'ni 50-yillargacha u O'zbekistonda asosiy nashriyot hisoblanib keldi. Keyinchalik «O'quvpeddavdashr» («O'qituvchi» NMIU), «Meditina» (Abu Ali ibn Sino nomidagi tibbiyot nashriyoti), «Mehnat» kabi nashriyotlar shu nashriyot negizida tashkil topdi.

«O'zbekiston» nashriyot-matbaa ijodiy uyi jamoasi respublikamizda ilk milliy madaniyat o'choqlaridan biri bo'lib, mamlakatimiz tarixi, ilm-fani, madaniy merosi, ijtimoiy-iqtisodiy taraqqiyotiga oid ommaviy-siyosiy, ilmiy-ommabop va huquqiy adabiyotlarni izchil chop etishni keng yo'lga qo'ydi. Sharqning buyuk mutafakkirlari Beruniy, Xorazmiy, Forobiy, Ibn Sino, Ulug'bek, Navoiy, Bobur kabi zotlarning bebaho merosidan xalqimizni bahramand etuvchi kitoblarni chop qilindi. Mashhur ma'rifatparvarlar, fan, adabiyot va san'at namoyondalari — Muqimiy, Furqat, Zavqiy, Behbudiy, Munavvarqori, Abdulla Avloniy, Hamza Hakimzoda, Tavallo, So'fizoda, Abdulla Qodiriy, Cho'lpon, Fitrat, G'afur G'ulom, Oybek, Abdulla Qahhor, Hamid Olimjon, Odil Yoqubov, Pirmul Qodirov, Erkin Vohidov, Abdulla Oripovlarning asarlari, darsliklar nashr etildi va bu ish izchil davom ettirilmoqda.

O'zbekiston Respublikasining mustaqillikka erishishi nashriyot-matbaa ijodiy uyi jamoasi uchun beqiyos katta imkoniyat yaratdi. O'tgan o'n uch yildan ziyodroq vaqt mobaynida mamlakatimiz hayotiga oid eng dolzarb mavzularda ijtimoiy-iqtisodiy, ommaviy-siyosiy, ilmiy-ommabop, tarixiy asarlar va oliy o'quv yurtlari uchun darsliklar chop etildi. Respublika mustaqilligi bilan bog'liq bo'lgan hamma hujjatlar,

xalqlari tillarida va chet tillar — arab, turk, ingliz, fransuz, nemis, ispan va boshqa xorijiy tillarda kitoblarni chiqarish bilan shug'ullanuvchi tahririyatlar, musahhihlar, kitob bezash va texnik tahrir bo'limi faoliyat ko'rsatmoqda. Bozor munosabatlariga dadil o'tilayotgan hozirgi sharoitda nashriyot-matbaa ijodiyot uyi mustaqil respublikamizning iqtisodiy, ijtimoiy, madaniy-ma'rifiy sohalarida olib borayotgan siyosatni targ'ib qiluvchi, uning ichki va tashqi siyosatini, milliy istiqlol mafkurasini mohiyatini ommaga tushuntirib beruvchi kitob va risolalar chop etmoqda. Ular orasida o'zbek, ingliz, rus tillarida qayta-qayta nashr qilingan «O'zbekiston Respublikasining Konstitutsiyasi», «O'zbekiston Respublikasi: qonun va farmonlar», «O'zbekiston Respublikasi: farmon va qarorlar» to'plamlari, «O'zbekiston Respublikasining investitsiya loyihalari» kitoblari bor.

O'zbekiston Respublikasi Prezidenti I. A. Karimovning 12 jildidan iborat tanlangan asarlari, O'zbekiston

istiqlol mafkurasini, iqtisodiy islohotning borishini bayon etuvchi to'plamlar nashrdan chiqarildi.

So'nggi yillarda chop etilgan kitoblarni orasida «E'tirof», «O'zbekiston yuksalish yo'lida», «O'zbekiston: islom obidalar», «Amerikaga tashrif», «XXI asr: istiqbolimiz timsollari», «Ayolga ehtirom», «Ona aziz, farzand mo'tabar», «Mustaqil yurt g'allasi» singari rangli albomlari va to'plamlar, mustaqil O'zbekistonning bozor munosabatlariga o'tishdagi odimlarni yorituvchi, o'zbek xalqining madaniy-ma'rifiy, ilmiy merosini targ'ib qiluvchi, ajdodlarimiz, o'tmish mutafakkirlari haqidagi nashrlar, oqsoqol yozuvchi va shoirlarimizning badiiy hamda publitsistik asarlari ham bor.

Qo'lna Xiva va Buxoro shaharlarining 2500 yillik yubileyiga bag'ishlab suratli «Xiva» va «Buxoro» albomlari, Qashqadaryo viloyatiga bag'ishlangan suratli albom nashr etilib, kitobxonlarga tortiq qilindi. Ikkinchi jahon urushida fashizm ustidan qozonilgan Buyuk G'alaba sharafiga bag'ishlangan «Xotira» kitobining 8 jildi nashrdan chiqarildi.

Oliy va o'rta maxsus ta'limi tizimidagi o'quv yurtlari talabalari uchun darslik va qo'llanmalar izchil chop etilmoqda. Keyingi yillarda oliy o'quv yurtlari uchun Akademik Y. To'raqulovning «Biokimyo», T. Sarimsoqovning «Haqiqiy o'zgaruvchining funksiyalari nazariyasi», Z. Salimovning «Kimyoviy texnologiyaning asosiy jarayonlari va qurilmalari» I va II jildlar, M. Salohiddinovning «Matematik fizika tenglamalari», N. Parpiyev va boshqalarning «Anorganik kimyo», T. Jo'rayev va boshqalarning «Oliy matematika asoslari» kabi fundamental darsliklari, o'rta maxsus, kasb-hunar tizimidagi o'quv yurtlari uchun M. Gadoyeva va boshqalarning «Ingliz tili», A. Ahmedov, N. Tayloqovning «Informatika», M. Xudoyberdiyev va boshqalarning «Nutq madaniyati va davlat tilida ish yuritish», Y. Maqsudovning «Yog'och materiallarini pardoqlash», A. Nurmonov va boshqalarning «Hozirgi zamon o'zbek tili» va ko'pgina boshqa darslik va o'quv qo'llanmalari, bank tizimi faoliyati bilan bog'liq ko'p jildli me'yoriy hujjatlarni nashr etdi.

Nashriyot-matbaa ijodiy uyi milliy nashrlarni tarbiyalashda ham o'ziga xos mahorat maktabi bo'lgan. Oybek, G' G'ulom, H. Olimjon, A. Qahhor,

boy boshqa taraqqiy etgan mamlakatlar bilan hamkorlikni yo'lga qo'yimoqda. Yiliga umumiy hajmi 2400 bosma taboq, umumiy tiraji 10 million nusxadan iborat bo'lgan 300 nomga yaqin kitob, risola, plakatlar, tasviriy bosma mahsulotlari, buyurtma adabiyotlar hamda bir galgi adadi 500 ming nusxadan oshadigan 30 ga yaqin nomdagi gazeta-jurnallar chop etilmoqda. Hammasi bo'lib yiliga 6-7 milliard so'mlik mahsulot ishlab chiqarilmoqda.

Nashriyot 1965-yilda O'zbekiston Respublikasi Oliy Sovetining «Faxriy yorlig'i», 1975-yilda «Xalqlar do'stligi» ordeni bilan taqdirlangan.

2004-yilda O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining «O'zbekiston matbuot va axborot agentligi faoliyatini yanada takomillashtirish to'g'risida»gi qaroriga binoan «O'zbekiston», «Mehnat», «O'zblanknashr» nashriyotlari hamda Toshkent matbaa kombinati negizida «O'zbekiston» nashriyot-matbaa ijodiy uyi tashkil etildi.

Endilikda uning tarkibida «Gulxan», «G'uncha», «Tong yulduzi», «Klass» singari bolalar gazeta-jurnallari, «Sog'lom avlod», «Zerkalo XXI», «Kitob dunyosi» singari ommabop nashrlar ham faoliyat ko'rsatmoqda.

«O'zbekiston» nashriyot-matbaa ijodiy uyi respublikada yirik matbaa bazasiga va tajribali nashrlarga ega bo'lgan asosiy ma'rifat o'choqlaridan biri. Hozirgi kunda NMIUda 700 dan ortiq malakali mutaxassislar, ishchilar faoliyat ko'rsatishmoqda. Bu yerda eng zamonaviy «Sitilayne-30» bosma mashinalar o'rnatilgan rangli gazetalar chop etish sexi, to'rt rangli «Xaydelberg» mashinasi ishlayotgan bosma sexi sifatli mahsulotlar ishlab chiqarishni kafolatlaydi. NMIUda chop etishgacha bo'lgan barcha jarayonlar kompyuterlashtirilgan.

Nashriyot-matbaa ijodiy uyi idoralarga, tashkilotlarga va muassasalarga adabiy tahrir, badiiy-texnik tahrir qilish, taqriz tayyolash, qat'iy buyurtma asosida qisqa muddatda bosma mahsulotlar chiqarish bo'yicha jahon andozalari darajasida xizmat ko'rsatadi. Matbuot va ommaviy axborot vositalari kuni arafasida, nashriyot xodimlari va faxriylarini NMIUning 80 yilligi bilan qizg'in muborakbod etamiz.

Respublikasi Oliy Kengashi Qonunchilik palatasi va Senati qo'shma majlisi hamda sessiyalarida, chet el safarlarida, xalqaro anjumanlarda, Vazirlar Mahkamasi majlislarida va boshqa turli anjumanlarda so'zlagan nutqlari, xilma-xil kasbdagi kishilar bilan uchrashuvlardagi suhbatlari o'rin olgan «O'zbekistonning o'z istiqlol va taraqqiyot yo'li», «O'zbekiston — kelajagi buyuk davlat», «O'zbekiston bozor munosabatlariga o'tishning o'ziga xos yo'li», «O'zbekiston XXI bo'sag'asida: xavfsizlikka tahdid, barqarorlik shartlari va taraqqiyot kafolatlari», «O'zbekiston iqtisodiy siyosatining ustuvor yo'nalishlari» singari risolalari, «O'zbekiston: milliy istiqlol, iqtisod, siyosat, mafkura», «Bizdan

ZAMON BILAN HAMNAFAS

— Sizning yoshingizda ko'pchilik she'r yozadi. Yozish bilan yozishning ham farqi bo'lsa kerak-a?

— Menimcha, she'r yurakni junbushga keltiruvchi tuyg'u. Oromingni o'g'irlab, tunlami tonglarga ulaydi.

She'r shunchaki yozilmaydi, balki ko'ngil mulkidagi gul kabi nozik, nafis hislardan tug'iladi. Ustozlar haqidagi birinchi she'rimni 4-sinfda o'qib yurgan kezlarim, xuddi qo'shiq singari xirgoyi qilib yozganman. Sinf rahbarimiz E'tibor opa

Mamatovaning 50 yoshlik yubileyarida uni o'qiganimda muallimam shodlanib, meni bag'rilariga bosganlar. Keyinchalik tuman, viloyat gazetalarida yozganlarim chop etila boshladi. Muqaddas yurt, ona qishlog'im, uning mehnatkash insonlari haqida tinmay qalam tebratsam, deyman.

— Madaniyat kollejida tahsil olish zimmangizga mas'uliyat yuklagan bo'lsa kerak-a?

— Albatta. Qishlog'imizda hamma bir-birini besh

qo'lday biladi. Dam olish kunlari o'qishdan chiqib yaqinlarimni ko'rish uchun uyga borib kelaman. Mening yurish-turishim, kiyinishim, hatto muomalam ham mahalladoshlarim, qo'ni-

«Farg'ona viloyatining so'lim Marg'ilon shahrida qator yillardan buyon «Jahon otin Uyaysiy» nomli adabiy to'garak faoliyat olib boradi. Ushbu ijod maskaniga meni yetaklab kelgan mahallamiz raisasi Xonbibi Otaboyevadan bir umrga minnatdorman. To'garak rahbarimiz Ismoil aka Mahmudovning bolajonligi hamda o'zim singari ijodga tashna 50 dan ziyod tengdoshlarimning ahil-inoqligi bois, ular bilan birgalikda qalam tebratib, ko'p narsalarni o'rgandim. Ular menga har qadamda qo'l kelmoqda», deya xotirlaydi Toshkent madaniyat kolleji talabasi Mahfuza SHOKIROVA.

qo'shilmayman. Oddiylikka nima yetsin.

Qiz bolaning eng avvalo qalbi go'zal bo'lishi lozim.

— Kitob mezonini adabiyot deb hisoblasak, bu borada kutubxonachilik kasbining ahamiyati qanday?

— Kutubxonani nurxona deb ataydilar. Darhaqiqat shunday. Ushbu maskandagi yuzlab durdona asarlarning o'z o'quvchisiga yetkazilishi nazarimda eng katta yutuqdir. Kitobxonlarni ko'p mutolaa qilishga qiziqtirish kutubxonachining birinchi galdagi vazifasi. Buning uchun

uning o'zi kuchli bilim sohibi, yetuk malakaga ega bo'lishi lozim. O'zim tahsil olayotgan Toshkent Madaniyat kollejida bizga kutubxonashunoslik sohasida boy tajribaga ega bo'lgan ustozlar saboq berishadi. Ularning ta'kidlashicha, kitobni sevgan kishigina o'z kasbining fidoyisi bo'la olarkan.

— Kelajakda jurnalist bo'lishingiz uchun kutubxonachilik sohasida olgan bilimlaringiz asqotadimi?

— Ko'p kitob o'qiyman. Zamon bilan hamnafas bo'lishga, yangiliklarni o'rganishga intilaman. Jurnalistlar o'tkir bilim sohiblari hisoblanishadi. Bu darajaga yetishim uchun avvalo tinimsiz o'qib o'rganishim lozim, deya kutubxonachilik bo'limida tahsil olayapman. Ta'lim maskanimizni tugatib, Milliy Universitetning jurnalistika fakultetiga o'qishga kirmoqchiman. Bir so'z bilan aytganda, kelgusida ona qishlog'imga ziyo olib boruvchilardan biri bo'lmoqchiman...

Yuragida daryo kabi orzulari mavjlanib, yorqin ufqlarga nigoh tashlayotgan Mahfuzaxonga, niyatlaring ijodat bo'lsin, deymiz.

Nuriddin HAYDAROV suhbatlashdi.

Dadaxon NURIY.

bo'lib, lekin qandaydir hayajon, entikish bilan aytdi.

Xuddi shu payt ko'cha eshik oldiga guvillab mashina kelib to'xtadi, so'ng signal ovozi eshitildi.

Yunus aka:

— Ana, mashinaga yog' quyib, bizning Hasanboy qaytdi. Endi menga ruxsat, — deya g'iloflangan dutorni qo'lga olib, o'rtidan turdi.

Zarifa opa nariroqdagi shinamgina qilib qurilgan oshxonadan chiqib kelarkan:

— Ovqat tayyor bo'lyapti. Men hali dasturxon ham tuzatganim yo'q-ku! — dedi.

— Boshqa vaqt alohida kelaman. Yo'l-yo'lakay birrov kirgandim. Abdulla Qahhor kutyapti, ikki soatda yetib boraman, deganman. Bilasizlar, u juda punktual odam. Darvoqe, dachasida ekan, telefon qilib: «Dutoringiz bitdi. Endi bu omonatni o'z qo'lingizga topshiraman» desam, «Ushlab turishi bizdan, chalishi sizdan bo'ladigan o'sha asbobning bahosi necha so'm?» dedi. «Yuz so'm atrofida» dedim. Keyin «Usta Usmon bilanmi?» deydi-ya! — u kishi qo'lidagi soatiga bir ko'z tashlab oldi, — Ana, vaqt o'tib ketibdi. Tezroq boray, — dedi-da, ko'cha eshik tomon yurdi.

Tashqariga chiqib Yunus akani kuzatib qo'ydi.

Oybek akani aytib berishicha, hofiz qo'lidagi dutorning o'ziga yarasha tarixi bor ekan. Abdulla Qahhor bilan Yunus Rajabiy shahardagi hovlida qo'shni turishadi. Ular bir-birlarini juda hurmat qilishadi. Hofiz Abdulla Qahhornikiga har qadam ranjida qilganida shubhasiz, bir-ikkita qo'shiq aytishga to'g'ri keladi. Biroq har qanday qo'shiqni cholg'usiz qiyomiga yetkazib, aytib bo'lmaydi. Dutor qo'ltiqlab chiqaverish joniga tekkan Yunus Rajabiy bir kuni shunday deydi: «Har bir o'zbekning uyi to'rida bitta cholg'u asbobi osig'liq turishi kerak-da!» «O'sha obi-tobida chalinadigan asbobdan topib bering, pulini to'lay,» — deydi Abdulla Qahhor. «Sizbop zo'rini usta Usmon yasaydi. Ertagayoq u kishiga buyurtma beraman,» — deb va'da qiladi Yunus aka... Nihoyat, yarim yillar ichida qoyilmaqom dator tayyor bo'lib, bugun ertalab qo'lga tekkan ekan...

6. ABDULLA QAHHORNING DUTORI

(Davomi. Boshi o'tgan sonlarda.)

Atrofni ajriq kabi o't-o'lanlar bosgan kichik asfalt yo'l bo'ylab katta ko'k darvoza tomon yaqinlashib kelarkanmiz, ichkaridan ohista chertilayotgan torning yoqimli ovozi eshitila boshladi. So'ng, unga hamohang qo'shiq yangradi:

Qaro ko'zum kelub mardumlig' emdi fan qilg'il, Ko'zum qarosida mardum kibi vatan qilg'il.

Bizning nazarimizda uzoq yillar davomida katta-yu kichikning yuragiga singib ketgan, eshitgan sari eshitgini kelaveradigan Alisher Navoiy bobomiz kalomi bilan aytiluvchi bu kuy radio orqali taralayotganday edi.

Bir qanoti qiya ochiq darvozadan ichkariga qadam qo'ydig-u, hovli yalangligidagi suyanchiqli chetan kursilarda o'tirgan ikki tanish siymoga ko'zimiz tushdi. Ularning biri Oybek aka, u kishining yonidagi salobatli ovozda qo'shiq kuylayotgan Yunus Rajabiy edi.

O'zining mumtoz kuy-qo'shiqlari bilan millatning faxriga aylangan Yunus aka ohori to'kilmagan kitelnusxa oppoq libos-u, to'rt gulli do'ppi kiygan bo'lib, qo'lidagi sadaf parchalardan naqshin jilolar berib yasalgan, ko'rinishidan yap-yangi dutorni shunday berilib chertardiki, go'yo butun vujudi taralayotgan kuy navosi bilan hamohang g'ig'onib, nola chekayotganday edi...

Oybek aka ko'zlarini katta ochganicha hayrat bilan nigohini bir nuqtaga tikib, chuqur xayol og'ushiga cho'mgan, negadir ko'kragi ustida muallaq turgan qo'llari titrardi.

Sozga ovoz ulandi:

Yuzing gulig'a ko'ngil ravzasin yasab gulshan, Qadding niholig'a jon gulshanin chaman qilg'il.

Oybek domla hayajon ichida boshini sarak-sarak qilganicha «o-o» deb yubordi.

Kuy yuqori pardalar ohangida avjga chiqdi:

Takovaring'a bag'ir qonidin xino bog'la, Itting'a g'amzada jon rishtasin rasan qilg'il.

Oybek akani boshi egildi, zabardast gavdasi kichrayib qolganday bo'ldi. Ko'zlarida yosh halqalandi.

Men o'zim uchun aslo kutilmagan, xuddi tushda ko'rayotganday bu hayajonli holatni darvozadan kiraverish yo'lak bo'yidagi yog'och kursida o'tirgancha kuzatardim. Ustoz Quddus Muhammadiy ham kalomu so'z mulkning benazir sohiblari bo'lmish bu ikki Insonga qarab, sehrlanib qolganday, ko'zlarini pipirayib turar, go'yo butun borliqni unutgan edi.

Nihoyat qo'shiq tugadi.

Beixtiyor ko'zim nariroqda o'tirgan jussasi pishiq, o'rta yashar ziyolinamo ayolga tushdi. Shubhasiz, u xonadon bekasi — Oybek akani rafiqasi edi. Ayol o'rnidan asta turib, oppoq dasturxon yozug'liq stolga yaqinlashdi. Ehtirom alomati bilan qo'lini ko'ksiga qo'yib, hofizga qulluq deganday bo'ldi, choynakdan choy quyib uzatdi.

— Rahmat, Zarifaxon!

— Sizga ming rahmat, Oybek ko'nglini tog'day ko'tardingiz.

Yunus aka qo'lidagi cholg'u asbobini avaylab qalami mafodan tikilgan g'ilofga joylarkan:

— Abdullajonning dutorini bir sinovdan o'tkazdik-da! — deb bosh qimirlatib qo'ydi.

— Yaxshi, yaxshi dator! — dedi Oybek aka hofiz so'zini ma'qullaganday.

Yunus aka o'rta barmog'ini bigiz qilib, qo'lida ushlab turgan dutorga qaratdi:

— Ana, «yaxshi» deb baholandi. Menga shunisi kerak edi! Endi «buyurtmachi» qo'shninga buni yuz-xotirsiz topshirsam bo'ladi!

Xuddi shu payt Oybek akani nigohi davraga yaqinlashishga jur'at etmay turgan Quddus akaga tushib, yuzlarida kulgi paydo bo'ldi.

— Iye-ye, Quddusvoy, — deya o'rinlaridan turib, bizni qarshi oldi.

Salom-alikdan so'ng opaxon Quddus akaga alohida mulozamat qildi:

— Onangiz — kampir sog'-salomatmilar? Kelniposhsha Yodgoroy yaxshi yuribdilar, bolalar ichida o'ralashib!

Yunus aka ohista lutf qildi:

— Qiziqsiz-a, Zarifaxon, bolalar shoirining xotini bo'lgandan keyin o'ralashadi-da!

Oybek aka yayrab kulib qo'ydi-da, Quddus akaga o'girilib dedi:

— Neshta, neshta?!

— Qo'chqorvoy, Tojivoy, Tinchlik...

Ustoz adashib ketmasa edi, deb, xavotirda edim, xayriyat barmoqlarini birma-bir bukib, hamma o'g'il-qizlarini nomma-nom aytib chiqdi.

Bir marta radiochilarga intervyu beraman, deb adashib ketgandi-da!

O'shanda bolalar uchun eshittirishlar tahririyati «Shoir uyidan reportaj» degan maxsus dastur tayyorlashga kirishgan, biz ikki-uch shogirdlar ham ustozning uyiga taklif etilgandik.

O'rta qo'yilgan yog'och karavotda o'tiribmiz. Quddus aka she'r o'qimoqda. Tashqarida ichi turli apparatlarga to'la, ikki yonboshiga «Radio» deb yozilgan mashina turibdi. Undan ikki-uch mikrofonli uzun sim hovliga tortib kirilgan bo'lib, boshlovchi qiz o'zi ko'rib turgan

shoir istiqomat

qiluvchi xonadon manzarasini uzoq ta'rifi, mehmon bo'lib o'tirgan biz shogirdlarni ham tanishtirib o'tdi. So'ng shoirga yaqinroq kelib:

— Quddus aka, Siz chindanam bolalar shoirisiz. Bolalarni yaxshi ko'rasiz. Buni bolalaringiz ko'pligidan ham bilsa bo'ladi. Ularni tanishtirsangiz, — dedi.

Quddus aka stol ustidagi o'zlariga yaqinroq qilib qo'yilgan mikrofoniga qarab bir tomoq qirib oldi-da:

— Ha, farzandlarim ko'p, mana, shogirdlarim bilan yonma-yon o'tirishibdi, — deb jimib qoldi.

— Farzandlaringizni hurmatli tinglovchilarga tanishtirsangiz.

— Tanishtiraman. Mana, Qo'chqorvoy, Tojivoy kaptarni yaxshi ko'radi, — deb o'g'il-qizlari nomini aytib turib, oltinichiga kelganda «Oting nimaydi, o'g'lim?» deb qolsa bo'ladimi!..

Shundan keyin boshlovchi kulib yuborgan, mikrofonni o'chirgandi...

Bir necha yil avval bo'lib o'tgan bu voqea Zarifa opa qulog'iga ham chalingan shekilli:

— Qoyil, bu safar adashmadingiz, — deb qo'ydi.

Yunus aka yonida o'tirgan Quddus akani savolga tutdi:

— Jujuqlar olamida nima gap?

— Ularga atab she'rlar yozib turibmiz, Yunus aka.

Oybek domla Quddus akani yelkasiga qo'lini qo'yib, gurungga qo'shimcha qildi:

— Ha, yaxshi yozadi. Abdulla Qahhor «Quddusvoyni ko'ziga qozondagi qovuzoq ham bolalarning qalpog'i bo'lib ko'rinadi» deb zap gapni bekorga aytmagan.

Oybek aka bu so'zlarni qiynalib, bo'lib-

BULOQ KO'Z OCHMOQDA

Beg'ubor buloq endigina jimirlab ko'z ochdi. Hali u jilg'alarni to'ldirib, o'zanida mo'l-ko'l oqadi. Xo'jaqo'rg'onlik Shahloxon JAPPOROVA ko'p jihatdan ana shu buloqqa o'xshaydi. U Toshkent viloyati, Qibray tumanidagi 26-o'rta maktabning 2-sinfida tahsil oladi. Barcha fanlardan a'lo baholarga o'qishi bilan birga she'rlar ham mashq qiladi. She'rlarida ona Vatan madhini, gullar, qushlar chiroyini, ustoz mehrini madh qilishni istaydi.

Shahloxonga ijod yo'lida barkamollik tilaymiz!

BULUTVOYNING ZARDASI

Safga tortib lashkarin,
Bulutvoy qovoq uydi.
Zarda qilib quyoshga,
Mushtini tugib qo'ydi.

Sharros yomg'ir yog'dirib,
«Bopladim», deb suyundi.
Bog'dagi bodom, gilos,
Gulin to'kib, kuyindi.

Buni ko'rib bulut ham,
Afsuslandi ishidan,
Tarqab ketdi har yonga,
Quyosh bobo nishidan.

Jilvalangan kamalak,
Bahorning osmonida –
Jiyanim Bahodirning,
O'xshaydi kamoniga.

Qo'ziqorin dumaloq,
Qalpog'in kiyib oldi.
Mazza qilib yomg'irning
Suviga to'yib oldi.

Shahloxon JAPPOROVA.

Hey bolalar, bolalar,
Ta'til vaqti ham yetdi.
Charchab dars tayyorlashlar,
Vaqti ham o'tib ketdi.

Endi hovuzga borib,
Mazza qilib cho'miling.
Qolmagaysiz hech horib,
Kengliklarda shod kuling.

50 yillardan buyon Pechyora deb atalib kelingan mahallafimizning nomi «Moylisoy» deya nomlana boshladi. Aytishlaricha, ko'chamizdan oqib o'tadigan kattagina soy shu mahalladagi dov-daraxtlarga jon bag'ishlab,

MOYLISOYIMIZGA BIR KELING

mahalla ahliga qut-baraka olib kelgan ekan. Ana shu soy hozir ham bor. Uning sharofati bilan har bir xonadondagi ekinlarimiz, mevali va manzarali daraxtlarimiz gurkirab turibdi. Shuning uchun ham mahallamiz ahli ko'chamizni uning nomi bilan atashga ahd qilishibdi.

Yaqinda mahallamizga Sergey amaki va Lyuba xolalar o'gillari Vanya, Seryojalar bilan ko'chib kelishdi-yu, uning chiroyi yanada ochilib ketdi. Qanday qilib, deysizmi? Yangi qo'shnilarimizning qo'li gulligi bois. Ular ko'chamizning kattagina qismini gulzorga aylantirishdi. Ko'rsangiz, bahri-dilingiz ochiladi. Biz bolajonlar uning atrofida mazza qilib o'ynaymiz, gullarimiz suvsab qolishsa, soyimizdan suv tashib, sug'oramiz. Ayni kunlarda Moylisoyimizga bir keling. Gulzorimizni ko'ring, turfa gullarning muattar bo'yidan bahramand bo'ling.

Biz SARDJINA, SEVARA, PYOTR va MALIKAlar sizni kutib olamiz.

XANDALAR

– Akajon, aying-chi, tipratikan nima bilan oziqlanadi? – so'radi Sarvar akasidan.
– Tikanli kaktus bilan, – bilag'onlik bilan javob berdi Salimjon
– Toshbaqa-chi?
– Tosh yeydi...

x x x

– Botirov, qani ayt-chi, «Sarbadorlar» jangi qachon bo'lgan? – so'radi o'qituvchi.
– Xabarim yo'q. Ehtimol men betob bo'lib qolganimdadir...

Dilshod ABDOQODIROV,

Jizzax viloyati, Zafarobod tumanidagi 8 - maktabning 7-sinf o'quvchisi.

TOPISHMOQLAR

Fanga kon o'zi,
Ovozsi so'zi.
Yoritib dilni,
Sayratar tilni.

U bir kilo bo'ladi,
O'n kiloga to'ladi.

Bir tutam dum bor unda,
Nog'ora chalar kunda.
Ilonni tutib yeydi,
Ko'rgan, yoz keldi, deydi.

Ko'rinmas tunda,
Uchadi kunda.
Qo'shaloq shoxi,
Silkinar gohi.

Savollari:

1. Cholg'u asbobi.
2. Yozuvchi ayol.
3. Bosh.
4. Bilmasvoyning do'sti.
5. Nishon, belgi.
6. Nutq.
7. Sigir (sheva).
8. Bedanani akasi.
9. Qozoq adibi.
10. Taxmin.

Tuzuvchi: Javlon FARMONOV,

Toshkent shahar, Hamza tumanidagi 206-maktabning 7-«V» sinf o'quvchisi.

TONG
yulduzi

O'zbekiston Respublikasi
bolalari va
o'smirlarining gazetasi

BOSH MUHARRIR:

Umida

ABDUAZIMOVA

TAHRIR HAY'ATI:

Turobjon JO'RAYEV,
Shuhrat AHMEDOV,
Botir UBAYDULLAYEV,
Jabbor RAZZOQOV,
Feruza JALILOVA
(Bosh muharrir
o'rinbosari),
Abdusaid KO'CHIMOV,
Nurxon NAFASOV,
Ergashvoy SARIQOV.

Gazeta O'zbekiston
Matbuot va axborot
agentligida
022- raqam bilan
2003-yil 11-dekabrda
ro'yxatdan o'tgan.

Noshir

«O'zbekiston»

nashriyat-matbaa

ijodiy uyi.

Gazeta

«O'zbekiston»

nashriyat-matbaa

ijodiy uyi

kompyuter bo'limida terib
sahifalandi va
chop etildi.

Gazeta haftaning dushanba
kuni chiqadi.

Hajmi A-3,

2 bosma taboq.

Adadi - 38659

Buyurtma N: J 1359

Dizayner va sahifalovchi:

Otabek

ESHCHANOV.

Navbatchi:

Ozoda

TURSUNBOYEVA.

Rassom:

Nodira MIRZAYEVA.

Manzilimiz:

700129,

Toshkent shahri,

Navoiy ko'chasi, 30-uy.

Obuna indeksi: 198.

e-mail:

tong_yulduzi@rambler.ru

Tel: 144-10-38

144-38-10

144-63-08

Tel./ faks:

(99871) 144-24-45